

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2025

tijdvak 2

Nederlands CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

- 1 Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen scorepunten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.
- 3 De schrijfofdracht wordt als een enkele vraag beschouwd. Algemene regel 6 is derhalve niet van toepassing op de schrijfofdracht.
- 4 Voor het beoordelen van de schrijfofdracht geldt het volgende:
 - 4.1 Er kunnen meerdere (soorten) fouten in een zin worden gemaakt, die alle apart aangerekend worden.
 - 4.2 Meerdere spelfouten in één woord worden één keer aangerekend.
 - 4.3 Spelfouten in dezelfde, identieke woorden worden één keer aangerekend (werkwoordspelling uitgezonderd).
 - 4.4 Spelfouten in een woord en in afleidingen of samenstellingen van dat foutief gespelde woord worden één keer aangerekend.
 - 4.5 Spelfouten bij de vervoeging van werkwoorden worden alle apart aangerekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Dure vis weggooien, dat doet pijn

1 maximumscore 1

2 en 5

Opmerkingen

- *Alle twee de nummers moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.*
- *Als de kandidaat meer nummers heeft genoteerd, geen scorepunt toekennen.*

2 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

- Het kost heel veel geld. / Het kost 647 miljoen euro (per jaar).
- Het zorgt voor een hoge CO₂-uitstoot. / Het zorgt voor een CO₂-uitstoot van 110 duizend ton (per jaar). / Het zorgt wereldwijd voor een CO₂-uitstoot van 3,3 miljard ton (per jaar).

Opmerkingen

- *Beide problemen moeten correct genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.*
- *Uit het antwoord van de kandidaat moet duidelijk blijken dat het om aanzienlijke hoeveelheden geld en CO₂-uitstoot gaat.*

3 B

4 D

5 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

- mensen afraden om te veel te bestellen
- kleinere porties (rijst) aanbieden (als bijgerecht)
- bijgerechten apart op de kaart zetten

Opmerkingen

- *Als de kandidaat meer dan 15 woorden gebruikt voor een oplossing, geen scorepunt toekennen.*
- *Alle drie de oplossingen moeten correct genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.*

6 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 2

voorbeeld uit de tekst	fase 1: plannen, inkopen, bewaren	fase 2: voor- bereiden, bereiden	fase 3: consu- meren	fase 4: over- houden
bijgerechten apart laten bestellen (alinea 7)			X	
digitaal inkoopsysteem gebruiken (alinea 9)	X			
eten laten inpakken en later opeten (alinea 11)				X
fruit vacuüm verpakken en bevriezen (alinea 1)	X			
klanten afraden om te veel te bestellen (alinea 6)			X	
zo min mogelijk van producten weggooien (alinea 2)		X		

indien zes goed	2
indien vijf of vier goed	1
indien minder dan vier goed	0

Opmerking

Als er meer dan één kruisje per voorbeeld staat, deze rij niet goedkeuren.

8 maximumscore 1
alinea 3 tot en met 5

9 D

10 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2 Kun je met een cursus of een app twee tot drie keer zo snel leren lezen?

11 B

12 maximumscore 1

deelonderwerp:	begint bij alinea:
1 het leesproces	3 <al gegeven>
2 het proces van snellezen	6
3 risico's van snellezen	7
4 relativering risico's van snellezen	8
5 fictieteksten	10 <al gegeven>

Opmerking

Alle antwoorden moeten correct ingevuld zijn voor toekenning van het scorepunt.

13 D

14 D

15 A

16 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

situatie: Je leest	wel snellezen	niet snellezen
de mooiste songtekst van je lievelingsartiest.		X
een hoofdstuk voor een belangrijke toets.		X
een website waar je op zoek bent naar de openingstijden van je sportclub.	X	
het nieuwe fantasyboek van je favoriete schrijver.		X
het programma van de bioscoop om te kijken wanneer de film draait die je wilt zien.	X	

indien vijf goed	2
indien vier goed	1
indien minder dan vier goed	0

Tekst 3 Krantenbezorgers bedankt!

18 A

19 A

20 maximumscore 1

“(Elke dag opnieuw,) weer of geen weer”

Opmerking

Als de kandidaat meer of minder citeert, geen scorepunt toekennen.

21 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 4 Zwerfafval, is er een oplossing?

22 maximumscore 2

manier om tekst in te leiden	wel gebruikt in alinea 1 t/m 4	niet gebruikt in alinea 1 t/m 4
de aanleiding voor het schrijven van de tekst geven	X	
een anekdote bij de tekst vertellen		X
een belangrijke vraag voor de tekst stellen	X	
een conclusie over het onderwerp van de tekst trekken		X
een deskundige over het onderwerp van de tekst introduceren	X	
het probleem van de tekst benoemen	X	

indien zes goed	2
indien vijf of vier goed	1
indien minder dan vier goed	0

23 A

24 maximumscore 1

“Voor elk gebied,” vertelt Mooijman, “is een specifieke aanpak nodig”.
(regels 35-37)

Opmerking

Als de kandidaat meer of minder citeert, geen scorepunt toekennen.

25 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Het aantal mensen neemt toe, maar de hoeveelheid zwerfafval niet.

Opmerkingen

- *Beide delen van het antwoord moeten genoemd worden voor toekenning van het scorepunt.*
- *Als de kandidaat meer dan 20 woorden gebruikt, geen scorepunt toekennen.*
- *Als de kandidaat citeert (“Elk jaar komen er meer mensen bij in Nederland. Rijkswaterstaat rapporteert desondanks geen stijgende trend in de hoeveelheid zwerfafval.”), geen scorepunt toekennen.*

26 B

Vraag	Antwoord	Scores
27	maximumscore 1 “Ook vindt een meerderheid dat het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak is van de overheid.” (regels 63-66) <i>Opmerking</i> <i>Als de kandidaat meer of minder citeert, geen scorepunt toekennen.</i>	
28	B	
29	B	
30	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: het voorkómen van (toekomstig) afval / De slechte norm wordt opgeruimd.	
31	B	
32	C	
33	D	

Schrijfpodricht

34 maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

34.1 maximumscore 6

Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:

- de aanleiding voor de e-mail: (opdracht school voor reactie op) oproep van kunstenaar 1
- mening van de kandidaat over het plan 1
- argument 1 voor die mening 1
- argument 2 voor die mening 1
- aangeven wel of geen medewerking 1
- reden voor wel of geen medewerking 1
- idee voor andere manier om mensen bewust te maken 1
- eerste andere idee voor verminderen zwerfafval 1
- tweede andere idee voor verminderen zwerfafval 1
- een passende slotzin 1

34.2 maximumscore 5

Aftrek taalgebruik

De score is 5 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) 1
- drie of vier formuleringsfouten 2
- vijf of meer formuleringsfouten 3
- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) 1
- drie of vier spelfouten 2
- vijf of meer spelfouten 3
- twee of meer interpunctiefouten 1

Let op: om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimum aantal woorden bevatten.

Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, géén scorepunten voor taalgebruik toekennen.

34.3 maximumscore 2

Aftrek presentatie/conventies

De score is 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

• passend onderwerp in de onderwerpregel	1
• vermelding slotformule en voor- en achternaam onder e-mail	1
• alinea-indeling	1
• samenhang	1
• logische volgorde	1
• passend taalgebruik	1

Opmerkingen

- *Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet passen bij de tekstsoort, 1 scorepunt aftrekken.*
- *Als in de uitwerking van de kandidaat de witregel ontbreekt na de aanhef en/of na de slotformule, geen scorepunten aftrekken.*
- *Als in de uitwerking van de kandidaat de slotformule en voor- en achternaam op één regel staan, geen scorepunt aftrekken.*

NB In het programma Wolf vermeldt u de scores van de kandidaat op elk van de drie afzonderlijke beoordelingscriteria.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Jildau Cuperus, de Volkskrant, 16 september 2023
tekst 2	Enith Vlooswijk, de Volkskrant, 4 december 2022
tekst 3	advertentie krantenbezorgen.nl, de Volkskrant, 1 december 2023
tekst 4	Nuri Kurnaz, nu.nl, 17 maart 2023 https://www.nu.nl/binnenland/6255064/waarom-er-nog-steeds-zoveel-zwerfafval-op-straat-ligt-en-wat-jij-kunt-doen.html . geraadpleegd op 19 juli 2023
afbeeldingen bij opgave 21	Shutterstock.com
afbeelding bij tekst 4	milieucentraal: Wanneer vergaat zwerfafval? (illustratie bij het artikel Waarom er nog steeds zoveel zwerfafval op straat ligt en wat jij kunt doen)
afbeeldingen bij schrijfofdracht	Shutterstock.com